

Orthetrum brunneum – lecicha południowa

Gatunek nomadyczny, pospolity w obszarze śródziemnomorskim, rzadszy w środkowej Europie, ostatnio jednak zdecydowanie częściej stwierdzany, gdyż wyruszył na podbój północy od lat 90. XX wieku.

Zasiedla zwykle drobne strumienie, świeżo oczyszczone rowy z wolno płynącą wodą, ledwie sączące się strużki w żwirowniach. Preferuje stanowiska pozbawione roślinności lub skąpo nią zarośnięte, czym różni się od *O. coerulescens*. W północnej części zasięgu chętnie zasiedla kanały np. w kredowych i marglowych kamieniołomach. Jest to typowy gatunek pionierski i z tego powodu może być na danym stanowisku stwierdzany nie dłużej niż 1-2 lata, jeśli zachodzi wyraźna sukcesja roślinności.

IDENTYFIKACJA

Cechy ogólne

Całkowita długość ciała 41-49 mm, tylko odwłoka 25-32 mm. Samce bardzo łatwo rozpoznawalne, ponieważ zarówno ich tułów, jak i odwłok są jasnoniebieskie. Samice jasnobrązowe, wzdłuż grzbietowego żeberka przebiega czarna linia, obok której w każdym segmencie leży para ciemnych plamek w kształcie kropek. Samce juwenilne są podobne w ubarwieniu do samic.

Najważniejsze różnice w stosunku do *O. coerulescens*:

- (1) nieco większe rozmiary i szerszy odwłok;
- (2) dorosłe samce mają raczej białawą twarz z niebieskim odcieniem niż barwę brudnobrązową;
- (3) tułów juwenilnych samców jest równomiernie brązowy, stając się później całkowicie niebiesko omszony (u *O. coerulescens* tułów rzadko jest intensywnie omszony, a 2 blade paski nadramienne są wyraźne);
- (4) jeśli tułów nie jest omszony, odwłok jest jednolicie brązowy z cienką wzdłużną czarną linią biegnącą przez środek. Blisko końca każdego segmentu, para plamek otacza tę linię (są one zwykle złane lub przechodzące przez centralną linię u *O. coerulescens*, lecz rzadko u *O. brunneum*);
- (5) u dojrzałych osobników pterostigma jest raczej rdzawobrazowa niż żółta i krótsza (2,5-3 mm) niż u *O. coerulescens*

Cechy szczegółowe

Pomiędzy żyłką IR₃ i Rsp1 tylnego skrzydła 4-9 (rzadko mniej) komórek jest podwojonych. Przednia płytką w aparacie kopulacyjnym samca pokłada się w kierunku dalszych elementów aparatu i jest stosunkowo wąska, bardziej zaokrąglona w porównaniu z *O. coerulea*. Poza tym następujący za nią w kolejności element, hamulus, ma wyraźnie wyodrębniony duży hak i przeciwnie do pozostałych *Orthetrum* wystaje dosyć wyraźnie ponad poziom przedniej płytki.

Zachowanie

Osobniki dorosłe nie latają zbyt wytrwale, często przysiadają na gołej ziemi lub palikach w pobliżu płynącej wody. Połączenie samca z samicą odbywa się w powietrzu. W tandemie także często przysiadają. Po kopulacji samiczka składa jaja samotnie ale, podobnie jak u innych gatunków *Orthetrum* „pilnowana” jest przez samca latającego w sąsiedztwie. Larwy rozwijają się przez rok i wylot w naszym klimacie zaczyna się pod koniec maja. Lot obserwowany jest do początku września.

16-07-2003 Lasy Lublinieckie, rów odwadniający, siedlisko *Orthetrum brunneum* (fot. Alicja Miszta)

Folwark, ciek w kamieniołomie, siedlisko *Orthetrum brunneum* (fot. A. Kuńka)

04-07-2009 Pniowiec, torfowisko przy Wodzie Granicznej, samiec (niebieski), samica (brązowa), tandem *Orithetrum brunneum* i miejsce składania jaj (fot. Piotr Cuber, Alicja Miszta)

04-07-2009 Pniowiec, torfowisko przy Wodzie Granicznej, samiec *Orthetrum brunneum*, z lewej i samiec *Orthetrum coerulescens*, z prawej (fot. Piotr Cuber)